

ในที่มีพยัญชนะอยู่หลัง เช่น พุฑธานํ ศาสนํ เป็น พุฑธาน ศาสนํ
ในที่มีสระอยู่หลัง เช่น วิฑฺฒนํ อคฺคํ เป็น วิฑฺฒนคฺคํ และจะแปลง
นิคคหิตเป็นพยัญชนะ นุ ได้ ในที่มีพยัญชนะวรรณค ทุ อยู่หลัง เช่น ตํ
นิพฺพตํ เป็น ตนฺนิพฺพตํ

ปมฺตฺยตฺถิ เป็นอาเทศสระสนธิ ตัดเป็น ปมฺตฺติ-อตฺถิ

อิ อี เอ อยู่หน้า มีสระอยู่หลัง ให้แปลง อิ อี เอ เป็น ย อักษร
แล้ว พยัญชนะซ้อนกัน ๓ ตัว ให้ลบที่มีรูปเสมอกันหนึ่งตัว ต่อ เป็น
ปมฺตฺยตฺถิ

หตฺถเมวานุกฺกตฺติ เป็นอาเทศนิกคหิตสนธิ และโลปสระสนธิ ตัด
เป็น หตฺถํ-เอว-อนุกฺกตฺติ

ระหว่าง หตฺถํ-เอว สระอยู่หลัง นิกคหิตอยู่หน้า ให้แปลงนิกคหิต
เป็น มฺ ต่อเป็น หตฺถเมว

ระหว่าง หตฺถเมว-อนุกฺกตฺติ สระทั้งสองมีรูปเสมอกัน คือ เป็น อ
เหมือนกัน ให้ลบสระหน้า คือ อ ที่สุดของ หตฺถเมว ที่มะสระหลัง คือ อ
ที่ต้นของ อนุกฺกตฺติ เป็น อา ต่อเป็น หตฺถเมวานุกฺกตฺติ

๓. ตอบ. ได้ตอบคำถามดังนี้

ก. นามศัพท์ เมื่อนำไปใช้ในข้อความทั้งปวง จะต้องประกอบด้วย
ลิงค์ วจนะ วิภัติ ๕

ข. ศัพท์ว่า สทฺธาย ถ้าเป็นนามนาม เป็นอดีตลิงค์ เป็นตติยาวิภัติ
จตุตถีวิภัติ ปิณจมีวิภัติ ัญญวีวิภัติ และสัตตมีวิภัติ

ถ้าเป็นคุณนาม เป็นบุงลิงค์ และนบุงสกลิงค์ เป็นจตุตถีวิภัติ
อย่างเดียว

ถ้าเป็นคุณนามที่เป็นอดีตถึงค์เป็นตติยาวิภัตติ จตุตถวิภัตติ ปัลลจมี
วิภัตติ ฉัญจวิภัตติ และสัทตมีวิภัตติ

อตถาย เป็นจตุตถวิภัตติ เป็นปุงลิงค์เดี่ยว

ค. "จตสุโส สกฺกนา นก ๔ ตัว" ผิด แก้เป็น จตฺตารุ สกฺกนา
"ตีณิ ขนฺธา ชันธ ๓" ผิด แก้เป็น ตโย ขนฺธา

ง. ปุริสสัพพนาม แบ่งบุรุษเป็น ๓ เพราะจัดตามวิภัตติอาขยาต ฯ

จ. ภนฺเต กับ อาวุโส มีวิธีใช้ต่างกันอย่างไร ฯ

ภนฺเต เป็นคำที่คฤหัสถ์เรียก บรรพชิต หรือ บรรพชิตผู้มีพรรษาน้อยกว่า เรียกบรรพชิตผู้มีพรรษามากกว่า

อาวุโส เป็นคำที่บรรพชิตผู้มีพรรษามากกว่า เรียกบรรพชิตผู้มีพรรษาน้อยกว่า หรือบรรพชิตใช้เรียกคฤหัสถ์

๔. ตอบ. เมื่อเห็นกิริยาศัพท์ที่ท่านประกอบ ม วิภัตติ เช่น คจฺฉาม
สังเกตที่คำแปล ถ้าแปลว่า อยู่, ย่อม, จะ เป็นวัตตมานาวิภัตติ ถ้า
แปลว่า จง, เกิด, ขอ-จง เป็นปัลลจมีวิภัตติ ฯ

ปริวฺชชเย ประกอบด้วย ปริ อุปสัค วฺชช ธาตุ ในความเว้น, งค ฌย
ปัจจยฺย เอยฺย สัทตมีวิภัตติ ลบ ยย เหลือ เอ

ลชฺชเร ประกอบด้วย ลชฺช ธาตุ ในความละลาย อ ปัจจยฺย อนุติ
วัตตมานาวิภัตติ แปลง อนุติ เป็น เร

ปาปฺปณฺสีสุ ประกอบด้วย ป อุปสัค อปฺ ธาตุ ในความถึง อุณา ปัจจยฺย
อฺ อชฺชตตนิวิภัตติ แปลง อฺ เป็น อีสุ ฯ

๕. ตอบ. ฌย ปัจจยฺย ถ้าใช้เป็นกิริยาของนามศัพท์ เป็นกิริยาภิตก

เช่น เต จ ภิกฺขุ คารยฺหา

อนีย, ต ปัจจยฺย ถ้าใช้เป็นชื่อหรือคุณนาม เป็นนามภิตก

อนึ่ง ปัจจัย เช่น ปณฺเฑน ขาทนฺเฑน โภชนฺเฑน อาหาเรน
ต ปัจจัย เช่น พุทฺโธ โลเก อุปฺปนฺโน

อนฺตรธานฺ (มนฺโต) ลง ยุ ปัจจัย เป็นกัตตุรูป กรณฺสาธนะ
วิเคราะห์ว่า อนฺตรธายติ เตนาติ อนฺตรธานฺ (มนฺโต)

กจฺวรจฺจทฺทิกา (ทาสี) ลง ญฺว ปัจจัย เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ
วิเคราะห์ว่า กจฺวรํ จฺจทฺทิตฺติ กจฺวรจฺจทฺทิกา (ทาสี)

ปฺลาโท ลง ฌ ปัจจัย เป็นภาวรูป ภาวฺสาธนะ
วิเคราะห์ว่า ปฺลาทํ ปฺลาโท ฯ

๖. ตอบ. ทิคุสมาส คือสมาสที่มีปกติสังขยาตั้งแต่ ๑-๙๘ อยู่หน้า นาม
นามอยู่หลัง มีบทหลังเป็นประธาน เช่น ติโลกํ

ส่วน ทวันทวสมาส มีบททั้งสองเป็นนามนาม และมีบททั้งสอง
เป็นประธาน เช่น ทหฺรสามเณฺรา

สุธาปริกมฺมกตา (ไปกฺขรณฺเฑโย) เป็นตติยาตปฺปฺริสสมาส มีตติยาตปฺป
ปฺริสสมาส เป็นภายใน

ต.ตปฺ.วิ. สุธาย ปริกมฺมํ สุธาปริกมฺมํ

ต.ตปฺ.วิ. สุธาปริกมฺเมน กตา สุธาปริกมฺมกตา (ไปกฺขรณฺเฑโย)

ปฺลยจฺวณฺณปฺทุมสฺสยฺจฺจนฺนํ (อุทกํ) เป็นตติยาตปฺปฺริสสมาส มีฉฺฉฺฉิตฺตุล
ยาศิกรณพหุพพิหิสมาส และวิเสสนบุพพบท กัมมธารยสมาส เป็น
ภายใน

ฉ.ตฺล.วิ. ปฺลยจ ฆณฺณาย เยสํ ตานิ ปฺลยจฆณฺณานิ (ปฺทุมานิ)

วิ.บุพ.กัม. วิ. ปฺลยจฆณฺณานิ ปฺทุมานิ ปฺลยจฆณฺณปฺทุมานิ

ต.ตปฺ.วิ. ปฺลยจฆณฺณปฺทุมเมหิ สยฺจฺจนฺนํ ปฺลยจฆณฺณปฺทุมสฺสยฺจฺจนฺนํ
(อุทกํ)

๗. ตอบ. สมุหัตถัตถิต เป็นนามนาม รูปวิเคราะห์ บทนามจะต้องประกอบด้วย นั ฉัญฉวีวิภัตติเท่านั้น เช่น มนุสฺसानันฺ สมุโห มานุสโก

ส่วน ทรตยาทิตถัตถิตเป็นคุณนาม เช่น นาวาย จรตีติ นาวิโก (จโน) และใช้แทนศัพท์ได้ทั่วไป

กายิโก (อาพาโธ) ลง ฦก ปัจจัย ในทรตยาทิตถัตถิต
วิเคราะห์ว่า กายเ วตฺตตีติ กายิโก (อาพาโธ)

พลวตี (ตณฺหา) ลง วนฺตุ ปัจจัย ในตทสสัตถิตถัตถิต
วิเคราะห์ว่า พล อสฺสา อตฺถีติ พลวตี (ตณฺหา)

อิทุธิมยฺ (รูป) ลง มย ปัจจัย ในปกตติถัตถิต
วิเคราะห์ว่า อิทุธิยา ปกตํ อิทุธิมยฺ (รูป)

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง